

ВАРИГА Данило Олександрович, аспірант кафедри міжнародних економічних відносин
 Центральноукраїнського національного технічного університету, <https://orcid.org/0009-0003-0107-9371>
 МИЦЕНКО Валерій Іванович, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри
 Міжнародних економічних відносин та іноземних мов Центральноукраїнського національного
 технічного університету, <https://orcid.org/0000-0001-6034-0224>

ТРАНСФОРМАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ПІД ВПЛИВОМ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Варига Д. О., Миценко В. І. Трансформація державної інноваційної політики розвитку підприємств під впливом глобалізації.

У статті досліджено трансформацію державної інноваційної політики розвитку підприємств під впливом глобалізаційних процесів, цифровізації та посилення міжнародної конкуренції. Обґрунтовано, що в умовах відкритості національних економік та формування глобальних інноваційних екосистем традиційні підходи до державного регулювання інноваційної діяльності зазнають суттєвих змін, поступаючись місцем комплексним, мережевим та екосистемним моделям інноваційної політики. Розкрито еволюцію теоретичних засад державної інноваційної політики від директивно-інструментального підходу до формування сприятливого інституційного середовища, орієнтованого на стимулювання підприємницької ініціативи, міжнародної кооперації та інтеграції підприємств у глобальні ланцюги створення доданої вартості. Проаналізовано вплив глобалізації на зміну ролі держави в інноваційних процесах, зокрема зростання значення непрямих інструментів підтримки інновацій, гармонізації національної політики з міжнародними стандартами та розвитку інноваційної інфраструктури. Особливу увагу приділено цифровій трансформації як ключовому чиннику модернізації державної інноваційної політики, що змінює механізми генерації та дифузії знань, структуру ринків і вимоги до регуляторного середовища. Показано, що цифровізація зумовлює необхідність розвитку цифрових компетенцій, підтримки платформних рішень та забезпечення балансу між інноваційною динамікою і регуляторною стабільністю. Визначено інституційні та економічні передумови ефективної трансформації державної інноваційної політики розвитку підприємств, серед яких ключовими є якість інституційного середовища, захист прав інтелектуальної власності, доступ до фінансових ресурсів та рівень інтеграції науки, бізнесу і держави. Обґрунтовано, що узгодженість державної інноваційної політики з глобальними тенденціями та міжнародними програмами створює додаткові можливості для підвищення інноваційної активності і конкурентоспроможності підприємств у довгостроковій перспективі.

Ключові слова: інноваційне підприємництво, глобалізація, тенденції розвитку, державна підтримка, цифровізація, управління, міжнародні інституції, підприємства, інноваційні екосистеми, конкурентоспроможність, інноваційні підходи, ефективність.

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Глобалізація світової економіки та прискорення науково-технологічного прогресу зумовили докорінну зміну підходів до формування та реалізації державної інноваційної політики. У сучасних умовах інновації дедалі частіше виходять за межі національних кордонів, набуваючи транснаціонального, мережевого та екосистемного характеру, що істотно трансформує роль держави у стимулюванні інноваційного розвитку підприємств. Традиційні інструменти прямого державного регулювання, орієнтовані на підтримку окремих галузей або підприємств, поступово втрачають ефективність, поступаючись комплексним, інституційно орієнтованим і стратегічно узгодженим моделям інноваційної політики.

Для національних економік з перехідним типом розвитку, зокрема України, проблема трансформації державної інноваційної політики набуває особливої актуальності. Поєднання глобалізаційних викликів, цифрової трансформації, зростання міжнародної конкуренції та структурних дисбалансів внутрішнього ринку формує потребу в переосмисленні цілей, пріоритетів і механізмів державного впливу на інноваційний розвиток підприємств. За цих умов держава має виконувати не лише функції регулятора, а й координатора та партнера у формуванні сприятливого інноваційного середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика державної інноваційної політики широко представлена у працях зарубіжних та вітчизняних учених. У класичних теоріях інноваційного розвитку Й. Шумпетера, К. Фрімена, Б. Лундвалья інновації розглядаються як ключовий фактор економічного зростання, а держава – як важливий інституційний агент, що формує умови для їх виникнення та поширення [1]. Подальший розвиток цієї парадигми відбувся в межах концепції національних інноваційних систем, яка акцентує увагу на взаємодії між бізнесом, наукою та державою.

У працях С. Давимуки та ін. державна інноваційна політика розглядається як багатовимірний інструмент структурної модернізації економіки, що поєднує наукову, промислову та регіональну складові. Автори акцентують увагу на еволюційному характері інноваційної політики, виділяючи кілька етапів її розвитку – від прямого стимулювання науково-дослідних робіт до формування інноваційних кластерів, бізнес-інкубаторів і технологічних парків [1]. У дослідженні

наголошується, що в умовах глобалізації держава поступово трансформується з безпосереднього фінансиста інновацій у стимулятора формування інноваційної інфраструктури та координатора взаємодії між бізнесом, наукою і регіонами, що забезпечує системність інноваційного розвитку.

Л. Федулова зосереджується на уточненні категоріального апарату державної інноваційної політики та її місця в системі економічного регулювання. У роботі інноваційна політика трактується як цілеспрямована діяльність держави щодо формування сприятливого середовища для створення, поширення та впровадження інновацій, при цьому особливий акцент зроблено на поєднанні інституційних і фінансово-економічних інструментів. Авторка доводить, що інноваційна політика не може обмежуватися підтримкою науки, а має охоплювати повний інноваційний цикл – від генерації знань до їх комерціалізації в підприємницькому секторі, що є критично важливим в умовах відкритості економіки та глобальної конкуренції [2].

Л. Лебедева досліджує проблеми та напрями трансформації державної інноваційної політики в Україні. Автор аналізує дисбаланс між задекларованими пріоритетами інноваційного розвитку та реальними механізмами їх реалізації, наголошуючи на фрагментарності інституційної підтримки інновацій. У роботі підкреслюється, що в умовах глобалізації державна інноваційна політика має орієнтуватися не лише на внутрішній ринок, а й на інтеграцію підприємств у міжнародні науково-технологічні мережі, що потребує гармонізації національного законодавства з європейськими та світовими стандартами [3].

В. Гусев у своєму дослідженні інноваційну політику аналізує крізь призму довгострокового економічного розвитку та структурних змін. Зокрема, акцентує увагу на ролі держави як координатора інноваційних процесів у національній економіці, особливо в умовах зростання технологічної залежності та посилення глобальної конкуренції. У роботі обґрунтовується необхідність переходу від секторального підходу до інноваційної політики до системного, що поєднує промислову, освітню, наукову та регіональну політики в єдину стратегію розвитку [4].

У сучасних дослідженнях OECD, Європейської Комісії та провідних аналітичних центрів інноваційна політика розглядається крізь призму глобалізації, цифровізації та відкритих інновацій. Наголошується, що

державна інноваційна політика дедалі більше орієнтується на розвиток інноваційних екосистем, підтримку підприємницьких мереж, міжнародну кооперацію та інтеграцію у глобальні ланцюги створення доданої вартості [5]. Вітчизняні науковці у своїх працях зосереджують увагу на проблемах інституційної слабкості, фрагментарності державної інноваційної політики та обмеженості фінансових інструментів підтримки інноваційної діяльності підприємств [6].

У дослідженні В. Кушнірика детально розглядаються інструменти та механізми реалізації державної інноваційної політики на різних рівнях управління. Автор приділяє значну увагу еволюції ролі держави в інноваційних процесах – від прямого втручання до стимулювання партнерських моделей взаємодії між бізнесом, наукою та фінансовим сектором. Особливо підкреслюється, що в умовах глобалізації ефективність інноваційної політики визначається здатністю держави створювати стабільні правила гри та мінімізувати інституційні ризики для інноваційно активних підприємств [7].

У звіті OECD інноваційна політика розглядається як динамічний інструмент адаптації економік до глобальних викликів, зокрема цифровізації, кліматичних змін і трансформації глобальних ланцюгів створення вартості. Автори наголошують, що традиційні підходи до інноваційної політики, орієнтовані на фінансування R&D, є недостатніми, а сучасна політика має фокусуватися на формуванні інноваційних екосистем, розвитку людського капіталу та підтримці міжсекторальної координації [8]. Особливу увагу приділено ролі держави як «системного інтегратора» інноваційних процесів у глобальному вимірі.

С. Кейроз та ін. дослідженні аналізує вплив глобальних змін на ефективність національної інноваційної політики [9]. Автори показують, що інтеграція у глобальні ринки знань і технологій створює як нові можливості, так і ризики для країн із перехідною економікою. У роботі доводиться, що без належної інституційної спроможності держава не здатна конвертувати глобальні інноваційні потоки в сталий розвиток національних підприємств, що є надзвичайно релевантним для українського контексту.

Л. Чен та ін. досліджує вплив цифрової трансформації на інноваційну політику та поведінку підприємств. Автори обґрунтовують тезу, що цифровізація радикально змінює механізми створення інновацій, посилюючи роль платформ, даних і мережевих ефектів. У цьому контексті державна інноваційна політика має еволюціонувати від підтримки окремих технологій до регулювання цифрових екосистем, забезпечення конкуренції та розвитку цифрових компетенцій, що прямо корелює з викликами глобалізованої економіки [10].

Водночас, незважаючи на значний науковий доробок, питання комплексної трансформації державної інноваційної політики розвитку підприємств під впливом глобалізаційних процесів потребує подальшого системного дослідження, особливо з урахуванням специфіки економік, що перебувають у стані структурної трансформації.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження трансформаційних змін державної інноваційної політики розвитку підприємств в умовах глобалізації, визначення ключових напрямів еволюції інструментів державного впливу та обґрунтування сучасних підходів до формування ефективної інноваційної політики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Державна інноваційна політика традиційно розглядається як невід’ємна складова загальної економічної політики, спрямована на формування системних умов для генерації, поширення та комерціалізації інновацій у національній економіці. Її зміст полягає не лише у стимулюванні створення нових технологій чи продуктів, а й у забезпеченні цілісного функціонування інноваційного

циклу – від фундаментальних досліджень до впровадження результатів наукової діяльності у виробничу та ринкову практику підприємств. У цьому контексті державна інноваційна політика охоплює сукупність правових, організаційних, фінансових та інституційних заходів, за допомогою яких держава впливає на поведінку економічних агентів, формує стимули для інноваційної активності та мінімізує ризики, притаманні інноваційним процесам [11]. У класичному підході держава виступає як ключовий суб’єкт інноваційної системи, концентруючи зусилля на фінансуванні фундаментальних досліджень, формуванні нормативно-правової бази, захисті прав інтелектуальної власності та регулюванні взаємодії між наукою, бізнесом і суспільством з метою довгострокового економічного розвитку.

Водночас посилення глобалізаційних процесів істотно змінює умови функціонування інноваційної сфери та обмежує ефективність виключно національно орієнтованих моделей державної інноваційної політики. Інновації дедалі рідше створюються в межах замкнених національних систем і все частіше формуються у транснаціональному середовищі, де поєднуються наукові ресурси, фінансовий капітал і підприємницькі ініціативи різних країн. Підприємства активно інтегруються у глобальні інноваційні мережі, які охоплюють дослідницькі центри, виробничі структури та ринки збуту на наднаціональному рівні, що суттєво ускладнює використання традиційних інструментів державного впливу. За таких умов держава поступово відходить від директивного управління інноваційним розвитком і переходить до формування сприятливого інституційного середовища, здатного стимулювати підприємницьку ініціативу, заохочувати міжнародну кооперацію та забезпечувати включення національних підприємств у глобальні ланцюги створення інноваційної доданої вартості.

Глобалізація докорінно трансформує логіку взаємодії між державою, бізнесом і науковою сферою, змінюючи функціональні пріоритети державної інноваційної політики та розширюючи її стратегічні горизонти. Розширення міжнародних ринків, зростання мобільності капіталу, знань і людських ресурсів, а також інтенсивний розвиток цифрових технологій сприяють формуванню глобальних інноваційних екосистем, у межах яких конкуренція між підприємствами набуває якісно нового характеру [4]. Національні компанії змушені конкурувати не лише між собою, а й із транснаціональними корпораціями, які володіють значно потужнішими фінансовими, технологічними та організаційними ресурсами. У таких умовах державна інноваційна політика має бути спрямована на підвищення глобальної конкурентоспроможності підприємств шляхом стимулювання їх участі у міжнародних дослідницьких проектах, розвитку експортно-орієнтованих інновацій та забезпечення інтеграції у глобальні ланцюги створення доданої вартості, що зумовлює відмову від фрагментарних програм підтримки на користь системних і стратегічно узгоджених політик.

Подальше ускладнення інноваційних процесів безпосередньо пов’язане з цифровою трансформацією економіки, яка виступає одним із ключових чинників зміни змісту та інструментарію державної інноваційної політики. Цифрові технології не лише прискорюють інноваційні цикли, а й змінюють саму природу інноваційної діяльності, сприяючи поширенню відкритих моделей інновацій, платформних рішень і мережевих форм кооперації [11]. Вони істотно знижують транзакційні витрати, полегшують доступ до знань і технологій та зменшують бар’єри входу на ринки для інноваційно активних підприємств. Водночас цифровізація висуває нові вимоги до державної політики у сферах регулювання цифрових ринків, захисту персональних і комерційних даних, кібербезпеки та розвитку цифрової

7. *Kushmiruk, V. S.* (2016). *Innovatsiina polityka: opornyi konspekt lektsii* [Innovation policy: reference lecture notes]. Mykolaiv: MNAU.
8. OECD. (2025). *Innovation policy transformed? Unveiling a new paradigm through natural language processing*. Available at: https://www.oecd.org/en/publications/innovation-policy-transformed_5ee60cb5-en.html.
9. *Queiroz, S., Vonortas, N., & Canuto, O.* (2025). Global changes and effectiveness of innovation policy in Brazil. *The Journal of Technology Transfer*. Available at: <https://www.cmacrodev.com/global-changes-and-effectiveness-of-innovation-policy-in-brazil/>.
10. *Chen, L., Tu, R., Huang, B., Zhou, H., & Wu, Yu.* (2024). Digital transformation's impact on innovation in private enterprises: Evidence from China. *Journal of Innovation & Knowledge*, vol. 9, no. 2. <https://doi.org/10.1016/j.jik.2024.100491>
11. *Davyumka, S. A., & Popadynets, N. M.* (2024). Tendentsii rozvytku innovatsiinoho pidpriemnytstva ta perspektyvy v povoiennii rozbudovi [Trends in the development of innovative entrepreneurship and prospects in post-war reconstruction]. *Ekonomichni innovatsii*, no. 26(4(93)), pp. 20-32. [https://doi.org/10.31520/ei.2024.26.4\(93\).20-32](https://doi.org/10.31520/ei.2024.26.4(93).20-32).

Abstract.

Varyha D., Mytsenko V. Transformation of state innovation policy for enterprise development under the influence of globalization.

The article examines the transformation of state innovation policy for enterprise development in response to globalization, digitalization, and increased international competition. It is argued that in the context of open national economies and the formation of global innovation ecosystems, traditional approaches to state regulation of innovation are undergoing significant changes, giving way to comprehensive, networked, and ecosystem models of innovation policy. The evolution of the theoretical foundations of state innovation policy from a directive-instrumental approach to the formation of a favorable institutional environment focused on stimulating entrepreneurial initiative, international cooperation, and the integration of enterprises into global value chains is revealed. The impact of globalization on the changing role of the state in innovation processes is analyzed, as well as the growing importance of indirect instruments for supporting innovation, harmonizing national policy with international standards, and developing innovation infrastructure. Attention is paid to digital transformation as a key factor in modernizing state innovation policy, which reshapes mechanisms of knowledge generation and diffusion, market structures, and the regulatory environment. It is shown that digitalization necessitates the development of digital competencies, support for platform solutions, and ensuring a balance between innovation dynamics and regulatory stability. The institutional and economic prerequisites for the effective transformation of state innovation policy for enterprise development are identified, among which the key ones are the quality of the institutional environment, the protection of intellectual property rights, access to financial resources, and the level of integration of science, business, and the state. It is argued that aligning state innovation policy with global trends and international programs creates additional opportunities to increase enterprises' long-term innovative activity and competitiveness.

Keywords: innovative entrepreneurship, globalization, development trends, state support, digitalization, management, international institutions, enterprises, innovation ecosystems, competitiveness, innovative approaches, efficiency.

Стаття надійшла до редакції / Received 15.10.2025

Прийнята до друку / Accepted 28.10.2025

Бібліографічний опис статті:

Варьга Д. О., Миценко В. І. Трансформація державної інноваційної політики розвитку підприємств під впливом глобалізації. *Актуальні проблеми інноваційної економіки та права*. 2025. № 6. С. 89-92.

Varyha D., Mytsenko V. Transformation of state innovation policy for enterprise development under the influence of globalization. *Actual problems of innovative economy and law*. 2025. No. 6, pp. 89-92.

УДК 339.138:004.77:005.51; JEL classification: M31, M37, O33

DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2025-6-21>

ДОЦЕНКО Сергій Ілліч, доктор технічних наук, професор, професор кафедри менеджменту та онтопсихології, ПВНЗ «Інститут психології та підприємництва», [HTTPS://ORCID.ORG/0000-0003-3021-4192](https://orcid.org/0000-0003-3021-4192)
СПІВАКОВСЬКА Тетяна Володимирівна, к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та онтопсихології, ПВНЗ «Інститут психології та підприємництва», <https://orcid.org/0000-0003-1191-8493>
ДУДНИК Олена Василівна, к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та онтопсихології, ПВНЗ «Інститут психології та підприємництва», <https://orcid.org/0000-0003-0901-5949>

РОЛЬ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ І КОНТЕНТУ У ФОРМУВАННІ ЕФЕКТИВНОГО СУЧАСНОГО МАРКЕТИНГУ

Доцент С. І., Співаковська Т. В., Дудник О. В. Роль цифрових технологій і контенту у формуванні ефективного сучасного маркетингу.

У статті здійснено комплексне теоретико-аналітичне дослідження ролі цифрових технологій і контенту у формуванні ефективного сучасного маркетингу та здійснення управління ним. Обґрунтовано, що в умовах глобальної цифровізації маркетингова діяльність трансформуватиметься від використання окремих інструментів просування до побудови інтегрованих цифрових екосистем, у межах яких контент і технології функціонують як взаємопов'язані елементи єдиної стратегічної системи. Показано, що цифрові технології перестають виконувати лише технічну роль і набувають стратегічного значення, визначаючи логіку створення, персоналізації, поширення та оцінювання ефективності контенту, що в сукупності впливає на досягнення цілей маркетингу. На основі аналізу сучасних наукових підходів, зокрема вітчизняних і зарубіжних досліджень, окреслено еволюцію уявлень про взаємодію цифрових інструментів і контенту в маркетингових стратегіях. Встановлено, що найбільш результативними є інтегративні моделі, які поєднують аналітику даних, персоналізацію, штучний інтелект, автоматизацію маркетингових процесів та інтерактивну комунікацію зі споживачами. У статті систематизовано ключові механізми впливу цифрових інструментів на ефективність маркетингових стратегій, зокрема глибше розуміння поведінки споживачів, адаптацію контенту до індивідуальних потреб аудиторії та формування довготривалих відносин із брендом. Практичне значення дослідження полягає в окресленні основних маркетингових сценаріїв використання контенту в поєднанні з цифровими технологіями та обґрунтуванні доцільності збалансованого поєднання технологічних можливостей і змістовної цінності контенту. Зроблено висновок, що саме синергія цифрових технологій і якісного контенту є визначальним чинником конкурентоспроможності та стійкості маркетингових стратегій у сучасному цифровому середовищі.

Ключові слова: цифрові технології, контент, маркетинг, комунікації, управління, цифровий маркетинг, маркетингові стратегії, персоналізація, автоматизація маркетингу, цифрові комунікації.

Постановка проблеми у загальному вигляді. У сучасних умовах глобальної цифровізації маркетингові комунікації та реклама діяльність переживають глибоку трансформацію. Традиційні підходи до просування товарів і послуг все більше витісняються цифровими технологіями. Це відбувається не лише завдяки поширенню онлайн платформ і соціальних мереж, але й через появу інноваційних інструментів, таких як штучний інтелект, великі дані, автоматизація процесів, персоналізація контенту та аналітика поведінки споживачів. У такій динамічній екосистемі роль контенту стає ключовою, оскільки він виступає не лише інформаційним носієм, але й стратегічним ресурсом для побудови взаємин із цільовою аудиторією. Попри значний

інтерес практиків до цифрового маркетингу, існує низка невирішених питань: як саме цифрові технології змінюють структуру маркетингових стратегій та які механізми інтеграції контенту забезпечують найвищу ефективність у сучасних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження у сфері цифрового маркетингу та контент стратегій за останні роки значно розширили науковий діалог, охопивши як зарубіжні, так і вітчизняні наукові здобутки. Так, міжнародні огляди показали, що цифрова трансформація маркетингу стає мультидисциплінарною проблемою, що охоплює не лише цифрові канали просування, але й зміни у поведінці споживачів та управлінській практиці компаній. Наприклад,